

in vrstah, da si tako dobimo ugled in odlično mesto v našem narodu, kakor tudi vpliv in upoštevanje.

S tem pa še nisem končal o glasbenem polju učiteljstva in hočem še pregledati polje, ki se nam nudi v naših vrstah samih. Vsak pevovodja je tudi pevec in poleg tega imamo tudi mnogo učiteljev, ki niso pevovodje, a imajo dober glas ali pa so večji na drugem glasbenem polju.

Te moči, ta material ni puščati giniti brez koristi. Izvežbani so povedni tako, da jim ni potreba dati drugega v roke nego note, in naštudiral bo sam. Ob priliki zborovanj bi pa stopili ti pevovodje vkup, bi pritegnili dobre pevke in glasbenike učitelje, in bi dali — koncert. Tako v posameznih krajih!

In ti pevci in pevke, izvežbani že po vajah okrajnih društev, bi stopili ob priliki „Zavezinega“ zborovanja vkup, ona izkušnja, in mi bi imeli umetniški užitek od koncerta, ki bi se napravil. Ugled in lahko bi bil tudi gmoten uspeh. Imamo dobre glasbenike na klavirjih, goslih in drugo... Imamo soliste in solistinje...

Tudi v tem oziru bi imel govoriti glavni glasbeni odsek „Zaveze“, da na letnem zborovanju sestavi program in dá ta program študirat učiteljskim zborom posameznih okr. učiteljskih društev, ki prirede koncert z istim vzporedom v svojem okraju, ga pa priredi potem zopet „Zaveza“ kot močan pevski zbor vseh zborov okr. učiteljskih društev. Gotovo bodo koncerti potem pri zborovanju „Zaveze“ še uspešnejši in nam zbor moravskih učiteljev ne bo več — samo ideal.

Ta centralni odbor bi imel pa skrbeti tudi za note i. dr.

Vsemu sistemu je pa potreba vezi, potreba organa za občevarje. V to naj nam bi služil „Učiteljski Tovariš“, v katerem naj se v ta namen osnuje Glasbeni vestnik. Prinašal bi navodila pevovodjam in različne članke, za katere bi skrbeli pevovodje različnih pevskih društev in drugi strokovnjaki.

Tako bi se povzdignila glasba pri nas, zakaj „Zveza slov. pevskih društev“ je mrtvo rojeno dete in spi spanje pravičnega. Mi pa smo nosilci izobrazbe in skoraj naša dolžnost je, da se oprimo tega dela in ga dovršimo. Vem, da ne pojde tako gladko, kakor sem vam očrtal, a če dosežemo četrtino tega, kar mislimo, bo rodilo sadove. Vem tudi, da se bo uspeh pokazal morda šele čez 10 ali 15 let. Nič ne de, samo da se pokaže! Vam pa, dragi kolegi z dežele in vam, tovariši učiteljski, kličem, nesite idejo med druge kolege in širite jo, da bodo ta pripravljena, ko bo potreba stopiti skupaj in delati.

Na našem praporu naj bo zapisano: „Za narod!“ V tem znamenju bomo stopali preko polen do začrtanih smotrov!

Kranjske vesti.

—r— Na slovenski trgovski šoli v Ljubljani je razpisana služba rednega učitelja za slovenščino in nemščino.

—r— Gluhonemi otroci na Kranjskem. Na Kranjskem je sedaj 60 gluhonemih otrok, in sicer 37 dečkov in 23 deklic. Med temi je za sprejem v kak zavod sposobnih 29 dečkov in 16 deklic in od teh je 9 dečkov in 5 deklic v gluhonemnici, medtem ko 8 dečkov in 7 deklic nima sposobnosti za sprejem v kak zavod.

—r— Učitelj na umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani, Henrik Podkrajšek in Oton Grebenc, sta dobila naslov profesorjev.

—r— Na Rudniku pri Ljubljani je do 28. t. m. razpisano nadučiteljsko mesto. Noben zaveden tovariš ne bo kompetiral za to službo!

—r— Učiteljska konferenca za šolski okraj Kranj bo dne 9. julija t. l. ob 10. uri dopoldne v šolskem poslopiju v Trziču. Bazen običajnih točk so na dnevnem redu ta-le poročila, oziroma predavanja: 1. Šolske postave (poročila tov. France Luznar, nadučitelj na Primskovem pri Kranju); 2. Vzorni urnik a) za mnogorazrednice (poročila tov. Leopold Ferjan, učitelj v Olševku; b) za dvorazrednice (poročila tov. Ivan Jezeršek, nadučitelj v Križih pri Trziču); c) za trirazrednice (poročila tov. Lovro Perko, nadučitelj v Poljanah nad Škofjo Loko); d) za štirirazrednice (poročila tov. Janez Pezdlič, ravnatelj v Kranju); e) za petirazrednice (poročila tov. Miroslav Kramer, nadučitelj v Škofji Loki). — 3. Risanje po naravi (poročila tov. Alojzij Novak, učitelj na deški šoli v Kranju).

—r— Novo šulferajnsko šolo hočejo ustanoviti v „nemških“ Lazah na slovenskem Dolenjskem. Požrešnost nemška je občudovanja vredna.

—r— Dijaška stanovanja za prihodnje šolsko leto: „Domovina“, ki vzdržuje v tekočem šolskem letu dijaško kuhinjo, razširi za drugo leto v smislu svojih pravil delokrog. Osnovati hoče v svojem področju nekako posredovalnico za dijaška stanovanja. S čimer naj bi bilo za prvi hip nekoliko pomagano velikanjskim nedostatom, ki vladajo v tem oziru med ljubljanskimi srednješolci. Odbor „Domovine“ prosi zaradi tega, da vsakdo, kdor bi rad vzel

kakega dijaka za prihodnje šolsko leto na stanovanje, pismeno sporoči odboru „Domovine“ v Ljubljani do konca meseca maja svoj naslov in pogoje! Oziralo se bo le na zdrava čista in dobra stanovanja.

—r— Sulferajn pred Ljubljano. Na Mostah pri Ljubljani so obetali sezidati krvavo potrebno osemrazredno ljudsko šolo, ker je šulferajn tudi hotel postaviti svojo nemško šolo, kar bo gotovo storil v doglednem času. Občina je mislila zgraditi z velikodušnimi podporami šolo, a sedaj o velikodušju znanih mož ni nič več slišati. Gotovo je, da bo zaradi slovenske zanikarnosti in Giullinijeve brižnosti, ki ima tam kemično tvornico, prej stala šulferajnska, šola, ki bo napravila pred Ljubljano nemško kolonijo. Tako delamo povsod: imamo mnogo besed, a kje so dejanja?

—r— Letošnja okrajna učiteljska konferenca za radovljski okraj se vrši dne 6. julija ob pol 10. uri dopoldne na Korški Beli. Poleg običajnih točk je na dnevnem redu še to-le: Spisje na višji stopnji ljudske šole (obče). Poročila Iv. Šega v Radovljici. — Uzunurniki. Poročevalci: za enorazrednice Iv. Šemrl v Lescab, za dvorazrednice Jos. Pleničar v Kropi in Val. Zavrl v Begunjah, za trirazrednice Iv. Rihteršič v Srednji vasi, za štirirazrednice Fr. Rus na Bledu in za petirazrednice Iv. Azman v Bresnici.

—r— Iz seje c. kr. okraj. šol. sveta v Radovljici, dne 11. aprila 1910. Predsednik sporoči, kar se je rešilo kurentnim potom. Krajni šol. svet na Bledu prosi, da se razširi tamošnja štirirazrednica v petirazrednico. C. kr. okraj. šol. svet se izreče soglasno, da se ustanovi le vzporednica k tretjemu razredu. Dalje se c. kr. okraj. šol. svet izreče, da naj se ustanovi šola v Srednji vasi nad Begunjami. Pritožba obč. zastopa v Kropi, da ne plača šol. peči, ker so predrage, se zavrne. — Preporna točka — šola na Jesenicah — se reši v smislu prejšnjih sklepov. C. kr. okraj. šol. svet se izreče soglasno, da se ustanovi, oziroma sezida na parceli št. 262—263 skupno šolsko poslopije v velikosti, da se lahko nastanita dve šestrazrednici — deška in dekliška. Ker deželni zakon kranjski ne pozna osemrazrednic. V tem smislu je poročal tako deželni odbor in c. kr. dežel. šol. svet. — Do 28. februarja razpisana učiteljska služba se razpisuje vnovič, ker sta bili le dve ženski učni osebi prosilki, a služba se mora oddati le moškemu prosilecu. Starostne doklade se pripoznajo: Damjanovič Karolini in Preve Amaliji na Korški Beli; Sedlaku Josipu na Jesenicah, Vurner Olgi na Bledu, Šemrlu Ivanu v Lescab, Vreču Janku v Ribnem. — Odobri se več inšpekcijskih poročil. — Krajnim šolskim ogledom za Kamno gorico se imenuje župnik Jos. Azman. Slednjič se ugodno reši neko prošnja za denarno podporo.

Štajerske vesti.

—r— 40letnica učiteljskega društva za celjski okraj se je proslavila 5. t. m. v St. Jurju ob j. ž. kar najlepše. Pri slavnostnem zborovanju je bilo 110 udeležencev. Slavnostni govor je imel predsednik celjskega učiteljskega društva, tov. Brinar. Pri banketu v Nendlovi sobani je bilo nad 80 oseb. Ta dan ostane vsem v neizbrisnem spominu. Daljše poročilo nam je obljubljeno.

—r— Iz Nove cerkve pri Celju poročajo: Dne 10. t. m. sta se poročila učitelj tov. Rudolf Zupanec in Ana Poglajenova, učiteljica istotam. Bilo srečno!

—r— Občina Pobrežje pri Mariboru je imenovala dosedanjega tamošnjega nemškutarskega nadučitelja Wernitznigga za častnega občana.

—r— Podružnica nemškega „Schulvereina“ Ribnica-Brezno ob Dravi je štela minulo leto 101 člana. In to v kmetijskem, popolnoma slovenskem kraju!

—r— V Slov. Bistrici je štela moška podružnica v minulem letu 102, ženska pa 112 članov.

—r— Poročil se je na Vranskem učitelj tov. Ivan Jakše z gđe. Bebito Kolškovo, učiteljico istotam. Mnogo sreče!

—r— V Klanjcu pri Bizeljskem bodo 15. avgusta t. l. svečano odkrili spomenik Ant. Mihanoviču, očetu „Liepe naše domovine“. Spomenik je izdelal Robert Frangeš. Slavnosti se udeležijo hrvaška in slovenska pevka društva.

—r— Škrlatica. V žreški in čadramski okolici je začela razsajati škrlatica, ki je zahtevala že nekaj žrtev ne samo med šolsko, ampak tudi med odraslo mladino. Da se razširjanje te kužne bolezni ustavi, sta šoli v Čadramu in v Žrečah na nedoločen čas zaprti.

—r— Južnoštajersko nemško učiteljsko društvo je imenovalo ormoškega odvetnika in predsednika nemškega narodnega sveta za Spodnji Štajer, dr. Delpina, za častnega člana.

—r— Moška in ženska podružnica „Südmarke“ v Mariboru sta imeli svoj občini zbor. Ženska šteje 341 članov (+ 4); dohodkov je imela 753 kron. — Moška šteje

*) Posledica dobrih plač.

O. p. uredništva.

660 članov in je imela vsega skupaj 4699 K dohodkov.

—r— Iz deželnega šolskega sveta. Imenovan je za nadučitelja v Tepanjah pri Konjicah def. učitelj v Čadramu Franc Kerh-lanko. — Imenovana sta definitivno za Negovo Jože Korošec in Marica Rosova istotam; Frid. Kožuh in učiteljica v Čadramu Alojzija Gorkakova.

—r— K učiteljskim izpitom v Mariboru dne 1. maja t. l. se je prijavilo 28 kandidatov, med katerimi sta le — dva Slovence. Tudi značilno!

—r— Šolo se zaprl pri Sv. Lovrencu na Drav. polju zaradi škrlatice in davice. Umrlo je že deset otrok.

—r— Hudo obolel je znani slov. pisatelj in posestnik v Vojniku pri Celju, tov. Ant. Brezovnik. — Želimo, da se vrlemu rodoljubu stanje kmalu izboljša!

—r— Občini zbor „Südmarke“ se vrši l. 1911. v Celju. Celjski občinski odbor je sklenil društvo oficialno povabiti v Celje.

—r— Središka šestrazrednica priredi na binokstni ponedeljek v svojih prostorih šolsko veselico s tem-le vzporedom: 1. Prolog, zložil Janko Leban, govori učenka 1. razreda. — Kosova gostinja. Narodna. Zbor s spremljevanjem harmonija; priredil A. Kosi: pojmo učenci 1. razreda. — 3. Veseli hribček. Venček triglasnih napevov na znano narodno pesem. S spremljevanjem harmonija, priredil A. Kosi, pojmo učenci 5. in 6. razreda. — 4. Pobjoljšal se je! Igrakaz v dveh dejanjih. Spisal I. Najžer, predstavljajo učenci 3., 5. in 6. razreda. — 5. Vesela igra v enem dejanju. Spisal I. Najžer, predstavljajo učenci 3., 5. in 6. razreda. — Začetek ob 7. uri zvečer. Vstopnina: sedeži 80 h, stojišča 30 h. Čisti dohodek se uporabi za nakup novega šolskega harmonija!

—r— Utraktivzem ljudskih šol na slovenskem Štajerskem. Iz Slov. Goric pišejo: Mariberska Brandaisa uvodnik v graškem „Tagblattu“ premotrjuje, ste se v cenjenem svojem listu tudi dotaknili utraktivzema na naših ljudskih šolah, meneč, da je na Spod. Štajerskem vse preveč utraktivističnih učilnic. Temu povsem pritrjujemo. Človek bi v 20. stoletju niti ne mislil, da je to po danes veljavnih pedagoških načelih še sploh nemogoče... A za Slovence velja tudi v prosvetljeni sedanosti še to, kar bi bilo drugod absolutno mogoče. — Mi nismo proti učenju 2. deželnega jezika, t. j. nemščine, seve se mora tisto vršiti le na podlagi materinščine. Absolutno in odločno pa smo proti utraktivističnemu pouku v višjih razredih, oziroma skupinah naših ljudskih šol, ker sploh perhoreseciramo nemško poučevanje v šolah namenjenih slovenski deci. Ljudska šola ni jezikovna šola, to je vendar pedagoško že davno dognano! Ravno naša mladina naj trpi na rednem napredku! In to se istinito dogaja povsod, kjer se v višjih oddelkih razni predmeti — če ne vsi — poučujejo v nemščini, na stopnji torej, kjer bi se moral intelekt naše mladeži vsestransko razvijati. A kako se naj razvija, če se pa mladini podaja materija v — tujem idiomu?! Zakaj pa po šolah Srednjega in Gorenjega Štajerja nimajo utraktivističnega pouka? Mar slovenščina na Štajerskem ni deželni jezik? Nemški Štajercem — kot deželanom — bi razmeroma bila slovenščina bolj potrebna, nego nam nemščina. Ja, Bauer, das ist was anderes! Pri nas Slovincih se pač, kjer je možno, dela na to, da se mladina naša potisne na nižji nivo obče izobrazbe. Zato gre: Hic Rhodus, hic salta! — Naša deviza naj bode: Prvo z utraktivističnim poukom iz naših ljudskih šol! Upravno sodišče se je tozadevno nedavno izreklo določno dovolj. Vsi naši narodni sloji naj se zedinijo v boju proti abnormalnemu poučevanju v naših ljudskih šolah; to je postulat našega narodnega življenja! Ne pustimo zastrupljati narodnosti pri naši mladini! V šolo sodi narodna, nacionalna vzgoja; a ravno to utraktivizem ubija in mori. Zato pa: ven z njim iz naših ljudskih šol!

—r— Okrajni šolski svet celjski je imel dne 30. aprila t. l. svojo redno sejo, v kateri je vzel na znanje mnogo tekočih zadev; razpravljal in sklepal o nekaterih protestih šolskega vodstva zoper sklepe krajnega šolskega sveta v Petrovčah, o nekaterih ovadbah, o stavbni zadevi šole pri Sv. Lovrencu; pripravil neko prošnjo za kvinkvenjio; stavil predlog za imenovanje učitelja na deški okoliški šoli v Celju itd.

Goriške vesti.

—r— Goriško kmetijsko društvo razpisuje en stipendij v znesku 250 K za mladeniča, ki bi se želel izučiti na Štajerskem ali Tirolskem v obiranju, sortiranju, hranjenju, razpošiljanju in različni uporabi sadja. — Kdor hoče dobiti ta stipendij, naj pošlje prošnjo na omenjeno društvo do 25. maja. Prošnji treba priložiti sledeče priloge: izpričevalo, da je prosilec dovršil vsaj ljudsko šolo z dobrim uspehom; dokaz, da je, če ne popolnoma, pa vsaj v toliko nemščine vešč, da razumeva pouk v tem jeziku in da je sin kmetijskih staršev ter vešč sadjarstvu. Prosilec se je tudi obvezati, da je vsakrat, kadar potreba nanesse, proti primerni odškodnini društvu na razpolago. Prednost imajo oni prosilci, ki so dovršili kmetijsko šolo z dobrim vspehom.

—g— Občini zbor „Zveze narodnih društev“ se vrši letos 16. junija na črttrtek ob 10. uri predp. v dvorani „Pri zlatnem jellenu“ v Gorici.

Koroške vesti.

—o— Skrajna nemškutarska nesramnost. Po dolgem času poročajo tudi „Freie Stimmen“ iz Celovca, da je koroško učiteljsko naklonilo C. M. družbi 1000 kron. List si ne more kaj, da ne bi zlobno pripomnil: „Kako le kaj izgleda v razredih tega Apihovega učiteljskega nemški pouk?“ Šole vse nemške, pouk nemški, pritisk nemški, in „Fr. St.“ se še hinavsko bojiijo za nemščino!

Splošni vestnik.

„Učiteljska Zora“, glasilo „Učiteljskega društva nar. osn. šole okružja mostarskega“, ki izhaja v Mostaru prinaša v prvi številki tekočega leta tudi članek o „Učiteljskem Tovarišu“. Pisec, tovariš Josip Milakovič, seznanja hrvaško in srbsko učiteljstvo Bosne z nami Slovinci, popisuje pomen in borbe našega stanovskega glasila, našo gospodarsko organizacijo, se peča z uredniki našega glasila in posebno z jubilejsko izdajo „Učit. Tovariša“. Končuje z besedami: „A dičnome jubilarcu želimo od srca, da stoječi na braniku staleskih in narodnih prava, izvojuje slovenskom učiteljstvu in školi u drugom pedesetgodištu još mnogo i mnogo pobjeda, ne bi li narodu i učiteljstvu svanuli još ljepši vedriji dani. U to ime: Naprej i Na zdar!“ — Tovarišu Milakoviću se najiskreneje zahvaljujemo za simpatije in pospeševanje naše vzajemnosti. — O jubileju našega lista so pisali malone vsi češki, hrvaški, srbski, poljski in bolgarski učiteljski listi. Belgradski „Učitelj“ je priobčil ves Dimnikov članek o naši gospodarski organizaciji, ki jo stavlja za zgled srbskemu učiteljstvu. Izmed naših domačih listov sta priobčila članke „Naša bodočnost“ in „Gorenjec“, kjer sta pisala o pomenu našega lista in našega stanu. Tudi „Slov. Narod“ je zapisal nekoliko vrst. Drugi listi so — molčali in tako najlepše izpričali, kako vedo ceniti petdesetletno kulturno delo in borbo našega lista za razvoj, napredek in osvobojenje našega šolstva in učiteljskega stanu. Seveda: vseh teh listov še ni bilo nikjer, ko je „Učit. Tov.“ že delal v najzaložnejših razmerah za prosveto Slovencev, in kdo ve, če bodo še tedaj, ko bomo mi — zmerom zvesti svojim načelom — še vedno dvigali prapor napredka, svobode in bratstva!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le tovariši in tovarišice: Justina Silič in Anica Perin iz Drežnice pri Kobaridu; Josip Kotnik od Sv. Jošta pri Celju; Ivan Dremelj s Police pri Višnjigori; Valentin Zavrl in Ernestina Omanova iz Begunji pri Lescab. Bog plati!

Tovariši in tovarišice naročite za šolarske knjižnice mladinske spise, ki jih izdaje društvo za zgradbo učit. konvikta. Izdali bi radi zopet tri nove zvezke, a je še prvih zvezkov polovica v zalogi. Zavedajmo se in storimo vsak svojo stanovsko dolžnost!

Počitniški kurz za učitelje. Z odobrenjem naučnega ministrstva se vrši od 15. julija do 10. avgusta t. l. na c. kr. trgovski akademiji v Gradcu 7. počitniški kurz za izobrazbo strokovnih učiteljev na trgovskih nadaljevalnih kurzih. Pouk in vaje se vrše vsak dan od 8.—12. ure dopoldne. Plačati ni nič taks. Pismene priglasbe, ki jih morajo vidirati šolska vodstva, je vlagati na ravnateljstvo c. kr. trgovske akademije v Gradcu do 20. junija t. l. Od ministrstva za ta kurz novo izdani regulativ z učnim načrtom se dobi od ravnateljstva zavoda brezplačno.

Česka požrtvovalnost. Kakor znano, so Čehi meseca septembra 1909 začeli nabirati za svoj milijonski dar Šolski Matici kot nekaj odgovor na Rosegerjev fond — koncem februarja 1910, torej tekem 6 mesecev, se je nabralo in že tudi vplačalo en milijon kron. Zbirka se nadaljuje, na drugi milijon je vplačanih že čez 60.000 kron. Važno nalogo vrši v češkem obrambnem delu češko žensstvo. Za zgled naj navedemo le žensko sekcijo Matice Šolske v Pragi, ki je v letu 1909 sama nabrala 73.000 K.

Zahvala: Gospod Ignacij Gruntar, c. kr. notar v Ribnici, je daroval 10 K — „Posojilnica za Loški potok, Drago, Travo in sosedstvo pa znesek 30 K za tukajšnjo šolarsko in učiteljsko knjižnico. Velikodušna darovalteljema se podpisani najtopleje zahvaljuje.

Voditeljstvo petrazredne ljudske šole v Loškem potoku, 7. maja 1910.

Ferdo Wigele nadučitelj.

Halleyjev komet. Najnovejša vest o Halleyjevem kometu pravi, da zemlja ne pojde skozi kometov rep. Na znameniti zvezdoglednici v Greenwichu na Angleškem so astronomi na podlagi opazovanj Halleyjevega kometa izračunili, da gre komet po takih potih, da zemlja ne pojde skozi njegov rep. Astronomi dunajske zvezdoglednice pravijo, da utegne biti ta račun pravičen. Preračunavanja, na podlagi katerih so astronomi trdili, da pojde zemlja dne 18. maja skozi kometov rep, so temeljila